

Anmeldelse

TULLIO FEDERICO LOBETTI, *Ascetic Practices in Japanese Religion*, Routledge 2014, 169 sider.

Giver det mening at anvende begrebet *askese* i en japansk kontekst? Hvad er asketerens socio-religiøse rolle? Er der et underliggende tema inden for japansk askese, der kan anvendes og give inspiration til lignende fænomener også udenfor en japansk kontekst? Det er de ambitiøse spørgsmål, antropologen T. F. Lobetti stiller sig og forsøger at besvare. For at foregribe den endelige evaluering heraf: Det lykkes godt, og det giver mening også i en religionsvidenskabelig kontekst.

Bogen indeholder definitions- og begrebsanalyser, empiriske eksempler og teoretiske overvejelser. Sidstnævnte læner sig op ad en 'philosophy of the body' og en fornuftig insisteren på tværkulturel sammenligning. Efter en forskningshistorisk redegørelse for askesebegrebet i dets jødisk-kristne univers vender Lobetti sig først mod theravada- og mahayana-buddhistiske samt tantriske kontekster, før forskellige japanske begrebs fænomnologiske relevans diskuteres. Ikke mindst begrebet *shugyō* er centralt som samlingspunkt for asketisk praksis, med *gyōja* som den mest arketypiske asketrolle, i den litterære betydning "person, der praktiserer (religion)". Især den esoteriske buddhisme er tæt knyttet denne asketiske praksis, og filosofien om at 'være Buddha i dette liv' (*sokushin jōbutsu*) knytter derfor an til også at identificere praksis med ontologi. En praksis-lære, som typisk er udfoldet i esoteriske retninger som tendai og shingon-buddhisme tilstræber rituel identitet med Buddha: "Mens jeg gør dette, er jeg Buddha" (22), men kendes i øvrigt også blandt zen-buddhistiske doktriner, ikke mindst med ideen hos den kendte buddhist-præst Dogen (1200-1253) om at gøre enhver handling til en *kōan* (ritualiseret dialog med henblik på oplysning). I første omgang defineres asketisk praksis som "methods aimed to trigger the body's potentiality for power in order to achieve a wide range of results" (ibid).

Lobetti kategoriserer forskellige rum for askese, 'modes of ascetic practice'. Det kan være konkrete asketiske handlinger, der 'lånes' uden for konteksten, men hvor de enkeltstående ritualer ikke nødvendigvis er inkorporeret i det asketisk-religiøse univers, fx ved shintoritualer (*matsuri*), firewalking (*hiwatari*) eller sværdklatring (*hawatari*). En 'mode' kan være inden for organiseret religion, som når pilgrimme bevæger sig til Ontake-bjerget for at deltage i 'kold praksis' (*samugyō*) ved fx at stå i længere tid under iskolde vandfald (*takigyō*). Eller det kan være del af den organiserede

rede religion, hvor askesen får sin doktrinære mening per se, som når yamabushi-asketer fra shingon-skolen begiver sig ud på organiserede pilgrimsprocessioner i Dewa Sanzan-bjergene som en kosmologisk vandring i de shingon-buddhistiske 10 eksistensriger med faste, ofringer og bønner. Det kan være zen-buddhisternes *rōhat-su*-ritual, hvor munkene sidder en uge i træk i dyb meditation uden søvn eller sekulær adspredelse. Især den sidste '*mode*' er bundet op på handlinger, der intenderer mod konkrete krops- og sindseffekter med selvtranscendens som endemål, men også med renselse, meritskabelse og kraftopnåelse som ingredienser. Askesen er knyttet til buddhistisk soteriologi, men den er også dennesidig og fænomenologisk genkendelig fra andre religioner.

Askesen kan praktiseres af lægfolk, der som individer eller del af en gruppe deltager for at opnå konkrete indsigter eller goder. Men det er de professionelle asketer, der bruger askesen som del af en institutionaliseret praksis, typisk udfoldet ved tendai-munkene på Hiei-bjerget, der som del af en overgangsrituel periode på 1000 dage blandt andet periodisk udøver daglig maraton-pilgrimsfærd og undervejs via streng afholdenhed undergår en symbolsk genfødsel. Netop en sådan villighed til "a certain degree of pain and the employment of a bodily hermeneutic to interpret the variety of sensations arising from the encounters of body and physical pain" (118) er for Lobetti en væsentlig 'asketisk konstans'. Han er derfor skeptisk overfor Gavin Floods insisteren på, at atleter ikke kan være asketer, da askesen (ifølge Flood) skal forstås som et ritualiseret udtryk for en internaliseret tekst fra en veldefineret (tekst) tradition. Lobetti mener ikke, at dette er tilfældet i en japansk kontekst, hvor religiøse doktriner ikke nødvendigvis danner ramme for (men kan være i et dialektisk forhold til) asketisk praksis, der desuden cirkulerer blandt forskellige religiøse grupper og traditioner. Dette synes som et argument, der også kan være gældende i andre kontekster – og netop fokus på praksis som primært aspekt er en af bogens fortjenester.

Lobetti frasiger sig dog ikke lærens betydning og tilskriver ligesom Flood 'kosmologiske religioner' status som askesens hjemsted par excellence, ikke mindst fordi der hos disse ofte er idealer for asketen til ontologisk progression i et soteriologisk perspektiv. Askesen bliver da som *shugyō* en "quest for the perfect body" (s. 127), da kroppen (i modsætning til en 'død tekst') er en "'perfectible' entity that can ascend from being ordinary matter to something purer and holier" (119). En sådan erkendes dog for alvor først i døden (som de selvmumificerede yamabushi-munke konkret fortolkede det), eller symbolsk som en overvindelse af døden og den forgængelige krop. Zen-buddhistisk *satori* eller esoterisk buddhistisk 'buddha i dette liv'-ideal har derfor både soteriologisk og ritual værdi for de enkelte asketer og for det socio-religiøse symbolsystem, hvor både den permanente og den momentale askese betragtes som legitime praksisformer. Der er således en parallel mellem asketens fysisk-rituelle 'reversal of the body', den institutionelle progression og asketernes sociale transformation.

Lobettis konkluderende askesedefinition er da: "a structured and defined process of reversal of the flow of the body, resulting in the ontological progression of the body of the practitioner, and having as a consequence the production of power" (s. 136). Alle andre former for askese er således variationer over denne *typiske* askese. Mens atleten træner for at løbe stærkere, træner asketen for at *blive* bedre (119). Der er derfor også ifølge Lobetti markant forskel på disse; men de er sammenlignelige, da de deler karakteristika. En sådan forståelse af askese giver således mulighed for både at bibeholde en prototypisk askese og (via familielighedsprincipper) at bibeholde andre traditioner, der måtte være mere eller mindre prototypisk asketiske, hvad enten disse er sportsarrangementer eller shinto fester. Dette diskuterer Lobetti dog ikke, og det er lidt ærgerligt, at hans ellers meget indsigtfulde og empirisk velfunderede bog ikke slutter med et mere opsamlende, teoretisk kapitel.

Jørn Borup, lektor, ph.d.

Afdeling for Religionsvidenskab, Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet